
Міжнародний досвід з формування полікультурної особистості в процесі міжкультурної комунікації

Анжеліка Солodka

Філологічний факультет, кафедра перекладу, Національний університет кораблебудування імені адмірала Макарова, Миколаїв, Україна

ORCID 0000-0003-1703-7996

Для цитування цієї статті:

Солodka Анжеліка. Міжнародний досвід з формування полікультурної особистості в процесі міжкультурної комунікації. *International Science Journal of Education & Linguistics*. Vol. 4, No. 2, 2025, pp. 9-18. doi:10.46299/j.isjel.20250402.02

Надійшла до редакції: 05 березня 2025 р.; **Схвалено:** 31 березня 2025 р.;

Опубліковано: 01 квітня 2025 р.

Анотація: У статті аналізується міжнародний досвід формування полікультурної особистості через призму міжкультурної комунікації в умовах глобалізації. Особливу увагу приділено теоретичним аспектам полікультурної освіти, зокрема, визначенню поняття полікультурної особистості, розгляду основних концепцій та підходів до її формування в освітніх системах різних країн. Стаття охоплює досвід європейських, північноамериканських та азійських країн, які реалізують програми, що сприяють розвитку міжкультурної компетентності студентів та підготовці молоді до ефективної взаємодії в умовах культурного різноманіття. Зокрема, розглядаються специфічні підходи до полікультурного виховання, що включають вивчення мов, традицій та культур, інтерактивні методи навчання, а також роль міжкультурної адаптації. У статті також розглядаються українські дослідження в цій галузі, що стосуються розвитку полікультурної особистості в українському контексті. Визначено основні перспективи розвитку полікультурної освіти в Україні, які включають створення мультикультурних освітніх середовищ та активну участь студентів у міжнародних обмінах та проектах.

Ключові слова: полікультурна особистість, міжкультурна комунікація, полікультурна освіта, міжкультурна компетентність, полікультурне виховання, мультикультурні освітні середовища

---

1. Вступ

Сучасне суспільство характеризується глобалізацією та інтеграцією культур, що створює умови для формування полікультурної особистості, здатної до взаємодії та співпраці з представниками різних культур. В умовах багатокультурного світу освіта відіграє ключову роль у розвитку навичок толерантності, міжкультурної комунікації та взаєморозуміння. Водночас питання формування полікультурної особистості має особливу значущість для всіх країн, зокрема України, яка стикається з низкою викликів, пов'язаних із багатонаціональним складом населення, процесами інтеграції до Європейського Союзу та глобалізацією.

2. Об'єкт і предмет дослідження

Об'єктом дослідження є процес формування полікультурної особистості в умовах міжкультурної комунікації в системі вищої освіти.

Предмет дослідження складають теоретичні та практичні аспекти формування полікультурної особистості студентів через призму міжнародного досвіду в контексті міжкультурної комунікації, а також роль вищих навчальних закладів у реалізації цього процесу.

3. Мета та задачі дослідження

Мета дослідження полягає в аналізі міжнародного досвіду формування полікультурної особистості студентів у процесі міжкультурної комунікації та визначенні ефективних підходів до реалізації цього процесу в освітній практиці України.

Задачі дослідження:

Оцінити основні теоретичні підходи до формування полікультурної особистості в контексті міжкультурної комунікації.

Проаналізувати міжнародний досвід в галузі міжкультурної освіти та полікультурного виховання в вищих навчальних закладах.

Визначити роль вищих навчальних закладів у формуванні полікультурної особистості через програми обміну, інтерактивні методи навчання та культурні проекти.

Оцінити сучасний стан полікультурного виховання в Україні на основі праць вітчизняних науковців.

Розробити рекомендації для вдосконалення формування полікультурної особистості в освітньому процесі України, з урахуванням міжнародного досвіду.

4. Аналіз літератури

Формування полікультурної особистості студента є складним і багатогранним процесом, що охоплює різні аспекти людської діяльності, зокрема світоглядні, когнітивні та емоційно-особистісні складові. Вищі навчальні заклади, як основні осередки вищої освіти, виконують важливу роль у підготовці молоді до взаємодії в умовах глобалізації, коли міжкультурна комунікація стає необхідною для професійної та особистісної реалізації. Теоретичні засади цього процесу базуються на низці підходів і концепцій, що спрямовані на розвиток у студентів здатності взаємодіяти з представниками різних культур, поважати їхні традиції та цінності.

Концептуальні підходи до формування полікультурної особистості

Формування полікультурної особистості студентів відбувається в рамках кількох основних концептуальних підходів. Одним з них є концепція кроскультурної комунікації, яка передбачає вивчення культурних відмінностей, розвиток навичок міжкультурного спілкування і встановлення комунікації між різними культурами. Кроскультурна комунікація акцентує увагу на важливості спілкування без конфліктів, що створює основу для формування полікультурної особистості [1, с. 22].

Іншим важливим підходом є концепція мультикультуралізму, яка акцентує увагу на визнанні та повазі культурного розмаїття у глобальному співтоваристві. Цей підхід розглядає культурні відмінності як позитивний елемент, який збагачує кожне суспільство, і передбачає створення умов для рівноправного розвитку всіх культур. У контексті вищої освіти це означає, що кожен студент поважає культуру іншого і має можливість відчувати свою культурну ідентичність на рівних умовах з іншими [2, с. 45].

Теорії формування міжкультурної компетентності

Одним із ключових напрямів у дослідженнях є формування міжкультурної компетентності. М. Bennett (2013), у своїй роботі «Basic concepts of intercultural communication» [3] визначає міжкультурну компетентність як здатність адаптувати комунікацію до різних культурних контекстів, що є важливою умовою для успішного функціонування в глобалізованому світі. Згідно з D. Deardorff (2009), міжкультурна компетентність включає в себе три основні компоненти: знання, навички та мотивацію до розуміння іншої культури [4, с. 35]. Вона стає не лише предметом навчання, а й аспектом

особистісного розвитку, сприяючи вихованню толерантності та гнучкості.

S. Huntington (2017) у своєму дослідженні «The clash of civilizations and the remaking of world order» розглядає роль культурної ідентичності та міжкультурної взаємодії в умовах глобальних змін. На його думку, полікультурність є ключовим фактором стабільності в суспільстві, однак вона може становити загрозу, якщо не буде адекватно враховувати особливості кожної культури [5, с. 43].

За теорією R. Diungel і K. Schmidt (2016) міжкультурна компетентність складається з трьох основних компонентів: знання про культуру, здатність до культурної адаптації та здатність до ефективного спілкування з представниками інших культур [1].

У контексті вищої освіти цей підхід передбачає навчання студентів не лише теоретичним знанням про інші культури, а й розвитку практичних навичок міжкультурної комунікації через інтерактивні методи, обміни досвідом, участь у міжнародних проєктах.

I. Бех акцентує увагу на тому, що формування полікультурної особистості вимагає не тільки теоретичних знань, а й практичної діяльності. Він зазначає, що важливо створювати в університетах мультикультурні освітні середовища, в яких студенти можуть працювати в різноманітних культурних контекстах, відчувати на практиці процеси культурної взаємодії [6, с. 56]. Такі умови сприяють розвитку полікультурної особистості, оскільки вони забезпечують студентам можливість безпосередньо спілкуватися з представниками різних культур.

Згідно з дослідженнями М. Вурам (2008), в країнах Європи активно реалізуються програми міжкультурного виховання, що допомагають студентам розвивати міжкультурні навички [6]. Програма Erasmus+ є однією з найбільш успішних ініціатив, яка стимулює студентів до активної участі в міжкультурних обмінах, сприяючи таким чином розвитку полікультурної особистості.

Особливу увагу науковці приділяють також методам інтеграції полікультурного виховання в навчальний процес. W. Gudykunst (1996) у своїй праці «Bridging differences: effective intergroup communication» підкреслює, що для успішної реалізації полікультурної освіти необхідно застосовувати інтерактивні методи, що забезпечують студентам реальний досвід міжкультурної взаємодії [8].

Психологічні аспекти формування полікультурної особистості студентів є важливим аспектом вивчення теоретичних засад питання. Дослідники вказують на важливість розвитку особистісних характеристик, таких як толерантність, емпатія та соціальна адаптивність. Для успішного функціонування в полікультурному середовищі студенти повинні навчитися не тільки визнавати культурні відмінності, а й активно взаємодіяти з іншими, не допускаючи стереотипів і упереджень. Необхідним є розвиток здатності студентів до саморегуляції, що дозволяє їм ефективно працювати в міжкультурних ситуаціях, контролюючи свої емоції та реакції [9; 10].

Крім того, багато психологів визначають важливість емоційної адаптації студентів у новому культурному середовищі. За Т. Carlson (2019) полікультурна особистість повинна бути не лише обізнаною, а й мати емоційну готовність до сприйняття іншого культурного досвіду. Це передбачає розвиток навичок адаптації до різних соціокультурних ситуацій, що сприяє формуванню гармонійної особистості [11, с. 37].

C. Ward (2018) у своїй роботі «Intercultural communication and adaptation» зазначає, що навчання за кордоном значно підвищує рівень міжкультурної адаптації, розширюючи горизонти особистості, одночасно розвиваючи здатність ефективно взаємодіяти [12, с. 12].

Зокрема, О. Степаненко (2020) наголошує на важливості інтеграції елементів полікультурної освіти в освітні програми вищих навчальних закладів України. На сьогодні вітчизняна система освіти потребує зміни парадигми навчання, зокрема з акцентом на виховання міжкультурної толерантності та готовності до міжкультурних комунікацій [13, с. 14].

Згідно з дослідженням М. Чернишової (2019), розвиток полікультурної особистості є важливим фактором, що сприяє створенню стабільного та ефективного мультикультурного

середовища в університетах України, що, у свою чергу, має позитивний вплив на суспільство загалом [14, с. 22].

Л. Крижанівська в своїх роботах акцентує увагу на важливості полікультурного виховання в контексті глобалізації. Вона стверджує, що сучасне суспільство потребує розвитку навичок взаєморозуміння та співпраці, а тому полікультурне виховання повинно бути орієнтоване на формування у молоді таких якостей, як терпимість, відкритість до нових культур і здатність до інтеграції в глобальне суспільство [15, с. 84].

5. Методи дослідження

Методами дослідження є загальнонаукові методи системного та комплексного аналізу. Загальнонаукові, міждисциплінарні та спеціально-педагогічні способи пізнання використовувалися у роботі з урахуванням специфіки їх застосування у ЗВО. Серед конкретних методів проведення дослідження слід виділити теоретичний аналіз наукової літератури, компаративний метод (співставлення та узагальнення джерел та літератури щодо проблеми дослідження), процедури пояснення, метод опису, структурний, структурно-функціональний та комунікативний методи.

6. Результати дослідження

Європейський досвід

Європейські країни активно розвивають полікультурну освіту як складову частину своїх національних освітніх систем. Основними принципами полікультурного виховання в Європі є інтеграція культурних аспектів у навчальні дисципліни, акцент на розвитку міжкультурної комунікації та толерантності.

Європейський Союз надає великого значення полікультурній освіті, що відображено в низці офіційних документів та ініціатив. Ці документи підкреслюють важливість міжкультурного діалогу, толерантності та поваги до культурного різноманіття.

Основні документи Європейського Союзу щодо полікультурної освіти включають:

1. Біла книга Європейської комісії «Навчання та викладання: до навчального суспільства» (1995). Цей документ підкреслює необхідність розвитку європейського виміру в освіті, включаючи розуміння інших культур та мов, що є основою для полікультурної освіти.

2. Рекомендація Європейського Парламенту та Ради щодо ключових компетентностей для навчання протягом усього життя (2006). Рекомендація визначає «міжкультурну компетентність» як одну з восьми ключових компетентностей, необхідних кожному громадянину для особистої реалізації, активного громадянства, соціальної інтеграції та працевлаштування.

3. Стратегія Європейського Союзу щодо освіти та навчання 2020 («ET 2020») (2009). Документ встановлює стратегічні цілі для освіти та навчання в ЄС, включаючи сприяння рівності, соціальній згуртованості та активному громадянству, що передбачає розвиток полікультурної освіти.

4. Рада Європи: Рамка компетентностей для демократичної культури (2016). Хоча Рада Європи є окремою від ЄС організацією, її документи мають значний вплив на освітню політику європейських країн. Ця рамка пропонує модель компетентностей, необхідних для участі в демократичному суспільстві, включаючи міжкультурну компетентність.

Зазначені документи слугують основою для впровадження полікультурної освіти в європейських країнах, сприяючи формуванню громадян, здатних жити та працювати в багатокультурному середовищі.

Наприклад, у Польських університетах запроваджуються дисципліни полікультурного змісту, «Полікультурна і міжкультурна освіта» (Білостоцький університет), «Міжнародна і міжкультурна комунікація» (Вроцлавський університет) та «Національні меншини в європейських політичних системах» (Університет імені Марії Склодовської-Кюрі). У

Німеччині розвиток полікультурного виховання став важливим завданням після хвиль імміграції, що призвели до необхідності інтеграції представників різних національностей в єдину соціальну структуру. Німецька система освіти широко впроваджує стратегії полікультурного навчання, спрямовані на розвиток соціальних компетентностей студентів, а також на створення інклюзивних умов для мігрантів та біженців [16; 17].

Північноамериканський досвід

У США та Канаді концепція полікультурної освіти була розвинена в середині ХХ століття в умовах зростаючої етнічної різноманітності населення. Важливою складовою політики стало вивчення культурних особливостей різних етнічних груп, національних меншин, а також розвиток навичок міжкультурної комунікації через спеціалізовані курси та освітні програми.

Зокрема, у Канаді програма полікультурної освіти має на меті не тільки забезпечення рівних можливостей для всіх груп населення, а й підвищення рівня взаєморозуміння та взаємоповаги серед різних культур. Особливістю канадської системи є акцент на вивченні мов меншин та підтримці культурної ідентичності в умовах мультикультуралізму [18, с. 58].

Зазначимо, що у Канаді полікультурна освіта розвивалася в контексті пошуку компромісу між франко- та англomовними спільнотами, а також визнанням прав корінних народів та іммігрантів. Канада офіційно визнала полікультурність з прийняттям у 1971 році політики мультикультуралізму, яка підкреслює важливість збереження та розвитку культурного різноманіття. У вищих навчальних закладах Канади полікультурна освіта включає: 1) інтеграцію полікультурних компонентів у навчальні програми, що забезпечує студентам можливість вивчати та розуміти різні культурні перспективи; 2) підтримку двомовності та багатомовності. Університети заохочують вивчення офіційних мов Канади (англійської та французької) та інших мов, що сприяє кращій міжкультурній комунікації; 3) розвиток програм, спрямованих на інтеграцію та підтримку студентів-іммігрантів та представників корінних народів, що допомагає створити інклюзивне освітнє середовище, де всі студенти відчувають себе прийнятими та підтриманими.

У Канаді полікультурна освіта офіційно закріплена на державному рівні. Основні документи включають:

- Акт про мультикультуралізм (1988). Цей законодавчий акт підкреслює важливість збереження та розвитку культурного різноманіття в Канаді та сприяє інтеграції всіх культурних груп у канадське суспільство.
- Провінційні освітні політики. Кожна провінція розробляє власні політики щодо полікультурної освіти. Наприклад, в Онтаріо існує «Політика рівності та інклюзії в освіті», яка спрямована на забезпечення інклюзивного освітнього середовища для всіх студентів.

Канадські університети активно впроваджують ініціативи, спрямовані на підтримку культурного різноманіття, створюючи середовище, яке визнає та цінує багатокультурність.

Ось декілька прикладів таких ініціатив.

Університет Британської Колумбії (UBC) має Центр міжкультурного взаєморозуміння, який пропонує програми та заходи, спрямовані на розвиток міжкультурної компетентності серед студентів та співробітників. Центр організовує тренінги, семінари та культурні заходи, що сприяють розумінню та повазі до різних культур.

Університет Торонто має «Офіс рівності та різноманіття», який працює над забезпеченням інклюзивного середовища для всіх членів університетської спільноти. Вони розробляють політики та програми, спрямовані на підтримку культурного різноманіття та боротьбу з дискримінацією.

Університет Макгілла пропонує Програму міжкультурного лідерства, яка надає студентам можливість розвивати навички міжкультурної комунікації та лідерства. Програма включає воркшопи, обговорення та практичні завдання, спрямовані на підвищення обізнаності щодо культурного різноманіття.

Університет Альберти має Інститут канадських досліджень, який проводить дослідження та розробляє освітні програми, присвячені культурному різноманіттю Канади. Інститут

організовує лекції, семінари та конференції, що сприяють обговоренню питань мультикультуралізму.

Університет Манітоби впроваджує «Ініціативу корінних народів», що спрямована на підтримку та інтеграцію студентів з числа корінних народів Канади. Ініціатива включає програми наставництва, культурні заходи та академічну підтримку і сприяє збереженню та популяризації культурної спадщини корінних громад.

Приклади демонструють прагнення канадських університетів створювати освітнє середовище, яке визнає та цінує культурне різноманіття, готуючи студентів до ефективної взаємодії в багатокультурному суспільстві.

Полікультурна освіта у Сполучених Штатах Америки виникла як відповідь на рух за громадянські права та боротьбу проти расової дискримінації в освіті. Імігранти прагнули адаптуватися та інтегруватися в американське суспільство, що стимулювало розвиток програм, спрямованих на визнання та повагу культурного різноманіття. У вищих навчальних закладах США полікультурна освіта реалізується через: 1) розробку та впровадження курсів, присвячених різним культурам та етнічним групам. Це сприяє глибшому розумінню студентами культурного різноманіття та розвитку міжкультурної компетентності; 2) підтримку студентських організацій та ініціатив, спрямованих на просування культурного обміну та взаєморозуміння. Такі організації створюють платформи для діалогу та співпраці між студентами різних культур; 3) впровадження політик рівності. Університети прагнуть забезпечити рівні можливості для всіх студентів, незалежно від їхнього культурного чи етнічного походження.

У Сполучених Штатах Америки, хоча немає єдиного федерального документа, що регламентує полікультурну освіту, на рівні окремих штатів та освітніх установ впроваджуються різноманітні політики та рекомендації, спрямовані на підтримку культурного різноманіття в освіті. Основні з них включають: 1) стандарти навчальних програм, що враховують культурне різноманіття. Багато штатів розробляють освітні стандарти, які включають вивчення історії, літератури та культури різних етнічних груп. Це сприяє розвитку в студентів розуміння та поваги до різних культурних традицій; 2) програми білінгвального та багатомовного навчання. У районах з високою концентрацією студентів, для яких англійська не є рідною мовою, університети впроваджують програми двомовного навчання. Це дозволяє студентам зберігати свою рідну мову та культуру, одночасно опановуючи англійську мову; 3) професійний розвиток викладачів у сфері культурної компетентності. Багато округів організовують тренінги та семінари для викладачів, спрямовані на підвищення їхньої обізнаності щодо культурних відмінностей та розвитку навичок ефективної роботи в полікультурному середовищі; 4) антидискримінаційні політики. Університети впроваджують політики, спрямовані на запобігання дискримінації за расовою, етнічною чи культурною ознакою, а також програми, що сприяють інтеграції всіх студентів незалежно від їхнього походження; 5) підтримка студентських організацій та заходів, що відзначають культурне різноманіття. Освітні установи заохочують створення клубів та проведення заходів, присвячених різним культурам, що сприяє взаєморозумінню та повазі серед студентів.

Університети США активно впроваджують ініціативи, спрямовані на створення середовища, яке визнає та цінує культурне різноманіття, готуючи студентів до життя в багатокультурному суспільстві. Ось декілька прикладів таких ініціатив.

Університет Де Поля (DePaul University) пропонує підготовчі програми для іноземних студентів, які включають участь у різноманітних університетських заходах, клубах за інтересами та спортивних секціях. Це сприяє інтеграції іноземних студентів у студентське життя та забезпечує взаємодію з американськими студентами, що підсилює міжкультурне розуміння.

Програма обміну для студентів вищих навчальних закладів (Global UGRAD), підтримувана Державним департаментом США, надає можливість талановитим іноземним студентам навчатися в США. Метою програми є поглиблення знань учасників та

ознайомлення їх з культурою та традиціями Сполучених Штатів, що сприяє розвитку полікультурної компетентності як іноземних, так і американських студентів.

Говардський університет (Howard University), заснований у 1867 році як заклад вищої освіти для афроамериканців, став символом боротьби з расизмом та підтримки культурного різноманіття. Він входить до перших 5% світового академічного рейтингу та продовжує відігравати важливу роль у формуванні лідерів, які розуміють цінність різноманіття.

Азійський досвід

У країнах Азії, таких як Японія та Індія, полікультурне виховання має свою специфіку. В Японії, де традиційно панує однорідна культура, полікультурне виховання стало важливим елементом після початку інтеграційних процесів з іншими країнами. Японія активно впроваджує програми, які орієнтовані на вивчення культурних особливостей сусідніх країн та забезпечують адаптацію іммігрантів у японське суспільство [19, с. 49].

У Китаї, з його численними етнічними групами, освіта спрямована на збереження культурної спадщини кожної з них. В освітніх програмах враховуються особливості місцевих культур.

В Індії, країні з величезною культурною та етнічною різноманітністю, освітні програми сприяють розвитку міжетнічної гармонії через інтеграцію в навчальні курси знань про різні релігії, традиції та мови. Індія активно розвиває програми з міжкультурної комунікації, які дозволяють студентам вивчати не тільки теоретичні аспекти, але й практичні навички взаємодії з людьми з різних культурних середовищ [20].

У багатьох азійських країнах немає єдиних національних документів, що регламентують полікультурну освіту. Однак на рівні окремих регіонів та освітніх установ впроваджуються політики та програми, спрямовані на підтримку культурного різноманіття. Це включає розробку навчальних програм, які відображають культурне різноманіття, підтримку мовної різноманітності та організацію заходів, що сприяють міжкультурному діалогу.

Полікультурна освіта в азійських університетах реалізується через різноманітні програми та ініціативи, спрямовані на підтримку культурного різноманіття, інтеграцію студентів з різних культур та розвиток міжкультурної компетентності.

Наведемо приклади таких ініціатив у деяких університетах Азії:

Університет Гонконгу (HKU) має центр міждисциплінарних досліджень світових культур. Центр проводить дослідження та організовує заходи, спрямовані на вивчення та популяризацію різних культур світу, сприяючи міжкультурному діалогу та розумінню.

Національний університет Сінгапуру (NUS) впроваджує програму «Глобальні студії», яка надає студентам можливість вивчати глобальні питання з полікультурної перспективи, включаючи курси з міжкультурної комунікації та культурної ідентичності.

Університет Малайя (UM), Малайзія, регулярно організовує культурні фестивалі, де студенти можуть представити та ознайомитися з різними культурними традиціями, сприяючи взаєморозумінню та повазі.

Ці приклади демонструють, як університети в Азії впроваджують різноманітні ініціативи для підтримки та розвитку глобально орієнтованих та культурно обізнаних випускників.

Перспективи розвитку полікультурної освіти в Україні

Перспективи розвитку полікультурної освіти в Україні пов'язані з удосконаленням навчальних програм, підготовкою викладачів до роботи в багатокультурному середовищі, а також розвитком інклюзивних практик, що забезпечують рівні можливості для всіх студентів, незалежно від їх культурної або етнічної приналежності.

Зазначимо напрямки роботи університетів в Україні у формуванні полікультурної особистості:

1. Освітні програми та навчальні курси

- Включення до навчальних планів курсів із міжкультурної комунікації, світових культур, глобалізації та міжнародних відносин.

- Викладання дисциплін, що розкривають історію, традиції та культурну спадщину різних народів.
- Мовна підготовка студентів із можливістю вивчення кількох іноземних мов.
- 2. *Міжнародне співробітництво та академічна мобільність*
  - Програми обміну студентами та викладачами в межах програм Erasmus+, Fulbright, DAAD та інших міжнародних ініціатив.
  - Співпраця із закордонними університетами для спільних дослідницьких проєктів.
  - Організація міжнародних стажувань та волонтерських програм.
- 3. *Інклюзивна освітня політика*
  - Забезпечення рівних можливостей для студентів незалежно від етнічної чи соціокультурної приналежності.
  - Впровадження спеціалізованих адаптаційних програм для студентів-іноземців та представників національних меншин.
  - Організація наставництва, підтримки менторських програм для студентів із різним культурним бекграундом.
- 4. *Культурно-просвітницькі заходи*
  - Проведення Днів культур, фестивалів національних традицій, конференцій, присвячених міжкультурному діалогу.
  - Організація лекцій та семінарів за участю іноземних експертів, дипломатів та представників національних спільнот.
  - Створення студентських клубів та організацій, які сприяють міжкультурному обміну.
- 5. *Дослідження у сфері мультикультуралізму*
  - Вивчення питань інтеграції та адаптації мігрантів та студентів-іноземців.
  - Аналіз впливу глобалізаційних процесів на освіту та формування культурної ідентичності.
  - Розробка методичних рекомендацій щодо роботи з багатонаціональними студентськими групами.

Прикладами реалізації ініціатив українських університетів є наступні ініціативи університетів.

7. Перспективи подальшого розвитку досліджень

Перспективи розвитку полікультурної освіти в Україні полягають у постійному вдосконаленні навчальних програм, збільшенні числа міжнародних обмінів та створенні реальних умов для міжкультурної взаємодії в університетах.

Одним з основних завдань вищих навчальних закладів є створення сприятливого середовища для розвитку полікультурної особистості. В університетах повинні бути розроблені програми, які включають вивчення різних культур, мов, традицій із застосуванням інтерактивних методів навчання, які дозволяють студентам практично застосовувати набуті знання. Окрім того, важливо створювати сприятливе соціокультурне середовище, яке заохочує до міжкультурних обмінів і співпраці.

Для реалізації цього завдання потрібно активне використання міжнародних освітніх програм, таких як Erasmus+, програми обміну, міжнародні конференції, на яких студенти можуть не лише дізнаватися про інші культури, але й на практиці взаємодіяти з їх представниками. Це дозволяє студентам зрозуміти важливість культурних відмінностей і навчитись використовувати їх як ресурс для розвитку та співпраці.

7. Висновки

Формування полікультурної особистості є важливим аспектом сучасної освіти, що сприяє розвитку толерантності, взаєморозуміння та соціальної інтеграції. Міжнародний досвід свідчить про ефективність інтеграції полікультурних аспектів у навчальні програми,

використання інтерактивних методів навчання та підготовки викладачів ЗВО до роботи в багатокультурному середовищі. В Україні існує значний потенціал для подальшого розвитку полікультурної освіти завдяки впровадженню міжнародного досвіду та дослідженням українських вчених.

Список літератури:

- 1) Diungel, R., Schmidt, K. (2016). *Cross-Cultural Communication: Theoretical Foundations and Practical Aspects*. New York: Routledge.
- 2) Smith, J. (2017). *Multiculturalism in the Modern World: Theories and Practices*. London: Palgrave Macmillan.
- 3) Bennett, M. (2013). *Basic Concepts of Intercultural Communication: Paradigms, Principles, & Practices*. Boston: Intercultural Press.
- 4) Dearsdorff, D. K. (2009). *The SAGE Handbook of Intercultural Competence*. Los Angeles: SAGE.
- 5) Huntington, S. P. (2017). *The Clash of Civilizations and the Remaking of World Order*. New York: Simon & Schuster.
- 6) Бех, І. (2015). *Полікультурне виховання в Україні: стратегічні напрями та практики*. Київ: Педагогічна думка.
- 7) Byram, M. (2008). *From Foreign Language Education to Education for Intercultural Citizenship: Essays and Reflections*. Clevedon: Multilingual Matters. Publications.
- 8) Gudykunst, W. (1996). *Bridging differences: effective intergroup communication*. Sage Publications, Inc. Warschauer, M.
- 9) Солодка, А.К. (2014). *Кроскультурна взаємодія: теорія, методологія, практика: монографія/ за заг. ред. А. К. Солодкої*. Миколаїв: Іліон.
- 10) Солодка, А.К. (2015). *Кроскультурна взаємодія учасників педагогічного процесу вищих навчальних закладів: монографія*. Миколаїв, Іліон.
- 11) Carlson, T. (2019). *The Psychology of Intercultural Communication*. Tokyo: Kinki University Press.
- 12) Ward, C. (2018). *Intercultural Communication and Adaptation*. Thousand Oaks: Sage Publications.
- 13) Степаненко, О. (2020). *Полікультурне виховання студентів: виклики сучасності*. Вища освіта України, 4, 12-18.
- 14) Чернишова, М. (2019). *Полікультурне виховання як фактор стабільності університетської спільноти*. Освітні інновації, 12, 19-25.
- 15) Крижанівська, Л. (2019). *Полікультурне виховання в умовах глобалізації*. Київ: Наукова думка.
- 16) White, M. (2021). *Integrating Multicultural Education in UK Schools*. London: Sage Publications.
- 17) Smith, J. (2017). *Multicultural Education in Europe: A Comparative Approach*. *European Journal of Education*, 45(1), 32-45.
- 18) Baker, L., & Roberts, H. (2016). *Cultural Integration and Education in North America*. New York: Routledge.
- 19) Tanaka, H. (2019). *Cultural Education in Japan: New Directions in Multicultural Policy*. Tokyo: Kinki University Press.
- 20) Okafor, N., & Akinbade, A. (2020). *Educational Strategies for Multicultural Development in Africa*. *African Journal of Educational Studies*, 58(3), 55-75.

International experience in the formation of a multicultural personality in the process of intercultural communication

Anzhelika Solodka

Faculty of Philology, Department of Translation, Admiral Makarov National University of Shipbuilding, Mykolaiv, Ukraine
ORCID 0000-0003-1703-7996

Abstract: The article analyzes the international experience of forming a multicultural personality through the prism of intercultural communication in the context of globalization. Special attention is paid to the theoretical aspects of multicultural education, in particular, the definition of the concept of multicultural personality, consideration of the main concepts and approaches to its formation in the educational systems of different countries. The article covers the experience of European, North American and Asian countries that implement programs that promote the development of intercultural competence of students and prepare young people for effective interaction in conditions of cultural diversity. In particular, specific approaches to multicultural education are considered, including the study of languages, traditions and cultures, interactive teaching methods, as well as the role of intercultural adaptation. The article also considers Ukrainian research in this area, relating to the development of a multicultural personality in the Ukrainian context. The main prospects for the development of multicultural education in Ukraine are identified, which include the creation of multicultural educational environments and the active participation of students in international exchanges and projects.

Keywords: multicultural personality, intercultural communication, multicultural education, intercultural competence, multicultural upbringing, multicultural educational environment.
